

«Η καλή απιστία του Θωμά»

[Ορθοδοξία](#) / [Χριστιανική Ανθρωπολογία](#)

[Χρήστος Μπαξεβάνης, Δρ. Νομικής Α.Π.Θ.](#)

Η ιστορία του «άπιστου» Θωμά, όπως συνηθίσαμε να αποκαλούμε, θέτει ενδιαφέροντα ζητήματα σχετικά με την πίστη και την απιστία, τη γνώση της αλήθειας, και πάνω από όλα τη σχέση μεταξύ ορθολογισμού, εμπειριοκρατίας και θρησκευτικής εμπειρίας. Για πολλούς η στάση του Θωμά συνιστά ολιγοπιστία αν όχι απιστία και ως εκ τούτου είναι κάτι που θα έπρεπε να αποφεύγεται. Ο υμνωδός όμως αποκαλεί αυτή την απιστία «καλή», ακριβώς γιατί οδηγεί τους ανθρώπους στην «επίγνωση». Ο Θωμάς δεν αρκείται στη διαβεβαίωση των άλλων μαθητών και ζητά να Τον δει και εκείνος. Ο ίδιος έχει το κουράγιο να αναζητά και για αυτό τολμάει και λέει το ηρωικό «αν δεν Τον δω εγώ ο ίδιος δεν θα πιστέψω». Και λέω κουράγιο ηρωικό γιατί είναι προτιμότερη και πιο γενναία μια «καλή απιστία» από μία πίστη χλιαρή και συμβατική.

Πολύ συχνά αποφεύγουμε να εξετάσουμε τα εσωτερικά κίνητρα της εξωτερικής μας θρησκευτικότητας, γιατί τρέμουμε στην ιδέα μήπως διαπιστώσουμε ότι η πίστης μας είναι το αποτέλεσμα φόβου και δειλίας. Μήπως τελικά είναι αυτά τα

πολλά «επειδή» τα οποία πιστεύουμε (πιστεύω επειδή ο Θεός μεριμνά για την υγεία μου, υπάρχει Θεός γιατί φροντίζει την οικογένεια μου, εξασφαλίζει την ευημερία μου και μαζί με όλα αυτά προσδοκώ και τον παράδεισό του) και όχι ο ίδιος ο Θεός;

Με τη στάση του, λοιπόν, ο Θωμάς καταδεικνύει ότι η πίστη δεν είναι δουλική υποταγή, αποτέλεσμα θρησκευτικής αγωγής, ούτε φυσικά βασίζεται στις διαβεβαιώσεις των άλλων. Και με αυτή του την τόλμη έδειξε την πραγματική του πίστη που βρισκόταν κάτω από την επιφανειακή απιστία του, γιατί αυτός που δεν λέει όπως ο Θωμάς «αν δεν Τον δω εγώ ίδιος δεν θα πιστέψω», ίσως κατά βάθος δεν πιστεύει ότι υπάρχει περίπτωση να Τον δει, για αυτό και δεν το διακινδυνεύει.

Αν είναι όμως έτσι τα πράγματα, τότε πιο το νόημα των λόγων του Χριστού: «Ότι εώρακάς με πεπίστευκας • μακάριοι οι μη ιδόντες και πιστεύσαντες» (Ιωάν. κ' 20). Ο Χριστός δεν επιπλήττει το Θωμά γιατί ζητά να τον συναντήσει, αλλά γιατί επιλέγει το πιο χαμηλό επίπεδο συνάντησης που είναι οι αισθήσεις.

Ο διάλογος αυτός μεταξύ Χριστού και Θωμά παραπέμπει στο γνωστό πρόβλημα της πηγής της γνώσης του Θεού και αφορά ειδικότερα τη θέση του ορθολογισμού και της εμπειριοκρατίας στο χώρο της θρησκευτικής εμπειρίας. Όσο η πίστη δεν μπορεί να βασίζεται στην εξουσιαστική δύναμη ή την παιδαγωγική αυθεντία, άλλο τόσο δεν μπορεί να εξαρτάται από εμπειρικές αποδείξεις και λογικά συμπεράσματα, γιατί η θρησκευτική εμπειρία κινείται στο χώρο της καρδιάς, εκεί όπου βλέπουμε και ακούμε «α οφθαλμός ουκ είδε, και ους ουκ ήκουσε, και επί

καρδίαν ανθρώπου ουκ ανέβη» (Α΄Κορινθ. Β΄2,9). Ο Πασκάλ συνήθιζε να λέει ότι η καρδιά έχει τους λόγους της, που η λογική δεν τους ξέρει, ενώ ο Ελύτης κάνει λόγο για ασκημένες αισθήσεις, που καταρχήν αποδέχονται την ύπαρξη μυστηρίου και θέτουν υπό αμφισβήτηση τα εξαγόμενα κάθε πρωτοβάθμιας γνώσης, προερχόμενης από αισθήσεις αγύμναστες. Το παράδειγμα, λοιπόν, του Θωμά επιβεβαιώνει ότι η πίστη ως υπαρξιακή βεβαιότητα και εμπειρία ζωής εξαρτάται από την βουλητική στάση του ανθρώπου και συνάμα προϋποθέτει την ελεύθερη δεκτικότητά του. Είναι το αποτέλεσμα της αυτεξούσιας κίνησης για συνάντηση και επι-κοινωνία. Είναι ταξίδι αυτο-ανακάλυψης που βασίζεται στην παρόρμηση του ανθρώπου να επιδιώξει την ένωσή του με τον Θεό και συνάμα με τον άλλο, που είναι εν τέλει η βασική προϋπόθεση της ζωής.

<https://bit.ly/3bctjKf>